

LIETUVOS RESPUBLIKOS
PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS NEPASITURINTIEMS GYVENTOJAMS
ĮSTATYMO NR. IX-1675 21 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Įtempta geopolitinė padėtis, besitęsiantis karas Ukrainoje, auganti infliacija bei rekordiškai brangstantys energijos ištekliai neigiamai paveiks gyventojų finansines galimybes apmokėti būsto išlaikymo išlaidas ateinantį šildymo sezoną. Prognozuojamas didelis šilumos kainų šuolis dėl atskirų energijos ir kuro rūšių brangimo (pvz., elektros, dujų – net kelis kartus) turės įtakos ir asmenų, kurie įgis teisę į būsto šildymo, geriamojo ir karšto vandens išlaidų kompensacijas (toliau – kompensacijos), skaičiaus augimui.

2022 m. I pusmečio duomenimis, vidutiniškai per mėnesį kompensacijas gavo apie 153,0 tūkst. asmenų (5,5 proc. visų šalies gyventojų), bendras kompensacijų gavėjų skaičius per šį laikotarpį – apie 243,0 tūkst. asmenų, iš jų būstą šildančių kitomis energijos ir kuro rūšimis (dujomis, elektra, mediena ir pan.) – 66,5 tūkst. asmenų (27,4 proc. visų kompensacijų gavėjų). Palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, vidutiniškai kompensacijų gavėjų skaičius per mėnesį išaugo 60,5 proc. (nuo 95,22 iki 152,86 tūkst. asmenų).

Atsižvelgiant į prognozuojamą didelį šilumos kainų augimą dėl augančių energijos ir kuro (žaliavos) kainų, būstą centralizuotai šildančių asmenų, kurie įgis teisę kompensacijas, skaičius gali didėti iki 23 proc., o kitomis energijos ir kuro rūšimis būstą šildančių kompensacijų gavėjų skaičiaus augimas priklausys nuo atskirų rūšių energijos ir kuro kainų padidėjimo.

Parengto Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas – tobulinti piniginės socialinės paramos teisinį reguliavimą, užtikrinant galimybę gyventojams, kurie kreipiasi dėl kompensacijų, skirti jas ne 3 mėnesiams, o visam šildymo sezonui, ir taip sumažinti administracinę naštą nepasiturintiems gyventojams bei savivaldybių administracijoms, išaugus besikreipiančiųjų skaičiui.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Įstatymo projektą parengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Piniginės paramos grupė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 21 straipsnio 4 dalimi, kompensacijos skiriamos 3 mėnesiams, o vadovaujantis šio įstatymo 21 straipsnio 7 dalimi, kompensacijos gali būti skiriamos ilgesniam negu 3 mėnesių laikotarpiui, bet tik tuo atveju, jei nesikeičia bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens šeiminė padėtis, pajamos ir turtas (pažymėtina, kad iki 2024 m. balandžio 30 d., nustatant teisę į piniginę socialinę paramą, nuosavybės teise turimas turtas nevertinamas).

Kaip rodo savivaldybių administracijų praktika, kompensacijos ilgesniam nei 3 mėnesių laikotarpiui skiriamos asmenims, kurių pajamos nesikeičia, – paprastai įvairių rūšių pensijas gaunantiems ir nedirbantiems asmenims. Kadangi skiriant kompensacijas vertinamos 3 praėjusių iki kreipimosi mėnesių pajamos, dirbantiems asmenims kompensacijos skiriamos 3 mėnesiams, todėl dėl kompensacijų skyrimo pratęsimo jie turi kreiptis pakartotinai.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma:

1) Pakeisti Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 21 straipsnio 4 dalį, nustatant, kad, jeigu dėl kompensacijų kreiptasi likus 1 mėnesiui iki šildymo sezono pradžios mėnesio arba šildymo sezono metu, visiems asmenims, turintiems teisę į kompensacijas, jos skiriamos visam šildymo sezonui.

2) Nustatyti, kad priimtas įstatymas taikomas skiriant kompensacijas nuo 2022 m. rugsėjo 1 d.

3) Įtvirtinti laikino galiojimo nuostatą, pagal kurią priimtas įstatymas galiotų iki 2024 m. balandžio 30 d., t. y. 2022–2023 m. ir 2023–2024 m. šildymo sezonais.

Įstatymo projektu siūlomas pakeitimas leistų sumažinti administracinę naštą nepasiturintiems gyventojams (nereikėtų kelis kartus per šildymo sezoną kreiptis dėl kompensacijų skyrimo (pratęsimo)) ir savivaldybių administracijoms (sumažėtų pakartotinai besikreipiančių gyventojų srautas, didėjant piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams gavėjų skaičiui).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 punkte.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas įstatymas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymą, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir Įstatymo projekto sąvokų, jas įvardijančių terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Įstatymo projekte naujų sąvokų nepateikiama, galiojančios sąvokos nekeičiamos.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos

nuostatas ir Europos Sąjungos teisės normas.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Iki įstatymo įsigaliojimo parengti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymo projekte siūloma nuostatai įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą, specialistų vertinimų, rekomendacijų ir išvadų nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai yra „piniginė socialinė parama“, „kompensacijos“, „šildymo sezonas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Būtina skelbti anglų ir rusų kalbomis.